

BEZPIECZNE WAKACJE W SIECI – JAK CHRONIĆ DZIECI ONLINE?

Zmieniająca się po pandemii rzeczywistość, coraz mocniej wkraczający w nasze życie cyfrowy świat – to nowe wyzwania, przed którymi stają rodzice i opiekunowie dzieci. Jak mądrze korzystać z sieci, narzędzi cyfrowych i jak chronić dzieci? Na te pytania odpowiada kampania informacyjna NASK „Bezpieczne wakacje w sieci”.

Eksperti NASK alarmują, że konsekwencje nieodpowiedzialnych i niebezpiecznych zachowań w sieci mogą mieć bardzo poważne konsekwencje - nie tylko dzisiaj, ale również jutro. Przypominają, że zdjęcia udostępnione podczas tegorocznych wakacji na zawsze pozostaną w sieci, a niebezpieczne treści, na które natknie się dziecko w popularnych aplikacjach, mogą odcisnąć na nim piętno na wiele lat.

Cyfrowy ślad w sieci – na co uważać?

Smartfony z doskonałymi aparatami fotograficznymi, portale społecznościowe zachęcające do dzielenia się prywatnymi, rodzinnymi chwilami, popularne aplikacje – to wszystko narzędzia, które stwarzają potencjalne zagrożenia dla dzieci. Bo przecież rodzic chcący pochwalić się znajomym tym, jak jego pociecha świetnie bawi się w morzu nie zawsze ma świadomość, jakie mogą być

konsekwencje zamieszczenia zdjęcia w sieci. A pozwalając zainstalować dziecku w telefonie popularną aplikację nie spodziewa się najgorszego, np. uwodzenia dziecka przez dorosłego. Niestety, to na co pozwalają sobie lub dzieciom dorośli w dobrej wierze, bywa czasami wykorzystane przez innych w zupełnie innym, negatywnym celu. Specjaliści z NASK, którzy przygotowali poradnik

„Cyfrowy ślad małego dziecka” dostępny na stronie:

<https://bezpiecznymiesiac.pl/download/7/1905/DyzurnetPLCyfrowysladmalegodziecka.pdf> chcą tą publikacją uwrażliwić dorosłych na zagrożenia jakie sami mogą nieświadomie ściągnąć na swoje dzieci. „Publikacja powstała w wyniku obserwacji ekspertów Dyzurnet.pl związanych z codziennym reagowaniem na treści nielegalne w sieci. Analitycy od wielu lat spotykają się z kolekcjami o charakterze pedofilskim, które oprócz treści łamiących prawo, przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci, zawierają ogromne ilości neutralnych materiałów prezentujących dzieci. Te zdjęcia i filmy zostały najprawdopodobniej zebrane z legalnie działających serwisów społecznościowych. Większość tych materiałów została umieszczona w sieci przez niefrasobliwych rodziców, którzy nie zdają sobie sprawy z tego, jak zdjęcia ich dzieci mogą być wykorzystane” – czytamy we wstępie opracowania.

Wraz z popularnością mediów społecznościowych przybywa w nich zdjęć najmłodszych dzieci, a nawet USG płodu (!) powodując, że coraz młodsze dzieci zaczynają „przygodę” z internetem i odciskają w nim swój cyfrowy ślad nie mając świadomości tego. Warto jednak dodać, że ten cyfrowy ślad zostanie z nimi na wiele lat, być może na zawsze, również wtedy, gdy nie będą tego chciały – bo w sieci nic nie ginie. Dlatego tak ważna jest świadomość rodziców, to w ich rękach leży cyfrowe, ale również fizyczne, bezpieczeństwo ich dzieci.

„Wśród przebadanych 168 polskich kont w serwisach społecznościowych w 2015 r., prawie 40% publikowało więcej niż 100 zdjęć na temat swojego dziecka, a aż 90% podało imię dziecka i prawie 84% datę jego urodzenia. Im więcej informacji, tym pełniejszy wizerunek można zbudować, co ostatecznie może prowadzić nawet do kradzieży tożsamości. Badania przeprowadzone w 2019 r. pokazują, że 40% Polaków regularnie publikuje zdjęcia swoich pociech na różnego rodzaju portalach społecznościowych.” – czytamy w publikacji „Cyfrowy ślad małego dziecka”.

Popularne aplikacje – na co należy uważać?

Wiele aplikacji oferuje zabawę, rozrywkę, kontakt z innymi internautami, możliwość dzielenia się swoim życiem. Niestety, wiele z nich zbiera różne dane o użytkownikach, nie weryfikuje pokazywanych treści, oferuje profity za używanie aplikacji w określonym czasie, umożliwia nawiązanie kontaktu z nieznanymi – to tylko niektóre z zagrożeń, na które mogą natknąć się dzieci podczas korzystania z popularnych aplikacji. O tym, jakie jeszcze niosą ze sobą zagrożenia, na co powinni zwracać uwagę rodzice dzieci, pisze ekspertka Dyżurnet.pl w artykule

„Na co powinni zwracać uwagę rodzice w kontekście aplikacji używanych przez dzieci”

plikacje mobilne już od wielu lat towarzyszą ludziom w codziennym życiu, przez co w dużym stopniu mają wpływ na aspekt bezpieczeństwa użytkowników online. Interfejs tych produktów staje się coraz prostszy i coraz bardziej intuicyjny w obsłudze, pozwala to na używanie ich przez najmłodszych użytkowników, którzy nawet jeszcze nie potrafią czytać i pisać. Coraz więcej dzieci korzysta z aplikacji na swoich lub należących do rodziców urządzeniach. Dorośli powinni jednak zachować szczególną czujność w przypadku używania przez dzieci aplikacji. Na co powinni zwrócić uwagę? Przeczytajcie!

Często aplikacja spełnia wiele celów oraz zaspokaja wiele potrzeb – obok rozrywki znajdują się w nich takie elementy, jak edukacja lub umożliwienie kontaktu, dlatego trudno niektóre z nich przypisać do konkretnej kategorii. Pod względem potrzeb najmłodszy nie różni się od dorosłych i dlatego chętnie sięgają po produkty, które są przeznaczone dla starszych grup wiekowych. Dodatkowo dzieci starają się sprawiać wrażenie starszych i zdarza się, że nie respektują ograniczeń wiekowych nałożonych przez twórców aplikacji oraz platformy dystrybucyjne. Dość powszechnie dzieci w wieku 7-8 lat posiadają konta w aplikacjach przeznaczonych dla osób powyżej 13 roku życia. Z najnowszych badań NASK „Nastolatki 3.0” wynika, że większość nastolatków każdego dnia spędza w sieci blisko 5 godzin

czasu wolnego, poza nauką. Ten trend dotyczy coraz młodszych dzieci. Można przypuszczać, że znaczna część z tych blisko 5 godzin w sieci służy do używania popularnych aplikacji. Niestety, mała świadomość opiekunów na temat popularnych aplikacji, czy też tego w jaki sposób prawidłowo konfigurować urządzenia i profile dzieci, aby ograniczyć kontakt z nieodpowiednimi treściami wpływa na to, że dzieci i młodzież korzystają z aplikacji bez podstawowych ustawień prywatności mających na celu zabezpieczenie ich przed niewłaściwymi dla nich treściami, czy też kontaktem z nieznanym.

Wybór aplikacji, z której może korzystać dziecko nie jest łatwy dla jego opiekunów. Atrakcyjny interfejs, popularność korzystania wśród rówieśników dziecka, brak czasu i małe kompetencje cyfrowe dorosłych to wszystko sprawia, że rodzice lub opiekunowie nie są w stanie należycie dokonać weryfikacji. Dlatego, zanim dorośli zgodzą się na używanie przez dziecko danej aplikacji powinni dowiedzieć się o niej jak najwięcej, najlepiej byłoby, aby ją sami „przetestowali”.

Korzystanie z nieodpowiednich aplikacji może narazić najmłodszego użytkownika na:

- kontakt z nieodpowiednimi – szkodliwymi i nielegalnymi treściami;
- kontakt z niebezpiecznymi osobami;
- dystrybucję materiałów przedstawiających dziecko w nieodpowiednim świetle, np. przerobione zdjęcia
- ujawnienie i wyciek prywatnych informacji
- utrwalanie niebezpiecznych zachowań i nawyków, np. niebezpieczne challenge
- nadużycia finansowe – niekontrolowane zakupy lub mikropłatności w aplikacjach
- zainfekowanie sprzętu/urządzenia – może się zdarzyć, że dziecko kliknie w link prowadzący do pobrania złośliwego oprogramowania

Rozwój technologiczny, który nierzadko może być trudny do śledzenia i rozumienia przez rodziców, ale również edukatorów oraz regulatorów, powoduje że część odpowiedzialności za bezpieczeństwo przesuwa się na twórców aplikacji oraz urządzeń końcowych, którzy są również coraz bardziej świadomi różnych aspektów bezpieczeństwa. Jednak to nie zwalnia rodziców i opiekunów z czujności i faktycznej troski o to, z jakich aplikacji oraz w jaki sposób korzysta dziecko.

Pozwalając dziecku na korzystanie z aplikacji warto, aby opiekunowie „przeszli” ją osobiście – warto zwrócić uwagę na treści jakie są zawarte w aplikacji i kto jest ich twórcą, czy przed zamieszczeniem przechodzą weryfikację, np. przez administratora oraz to, jak łatwe jest wyszukanie treści nieprzeznaczonych dla dzieci, w grach warto sprawdzić czy język postaci lub innych użytkowników jest odpowiedni dla młodszych dzieci oraz czy nie są zawarte nagłe lub agresywne sceny, które mogą dziecko wystraszyć.

Na co jeszcze warto zwrócić szczególną uwagę?

- czy aplikacja oferuje opcję utworzenia „nadkonta” dla rodzica, pozwalającego na dostęp do konta dziecka oraz edycję ustawień;
- jakie są dostępne ustawienia prywatności – jakie ustawienia są wprowadzone automatycznie przy instalacji aplikacji;
- czy aplikacja pokazuje dane lokalizacyjne innym użytkownikom – są to dane wrażliwe, więc warto zadbać o to kto i kiedy ma dostęp do takiej informacji o podopiecznym;
- czy aplikacja umożliwia kontakt z nieznanym – nigdy nie ma pewności kim jest osoba „po drugiej stronie”, czy każdy ma możliwość napisania wiadomości do każdego, w tym do naszego dziecka;
  - czy jest możliwość ustawienia konta jako prywatnego ograniczającego widoczność informacji osobom postronnym;
  - czy są dostępne zakupy w aplikacji – może to skutkować wyłudzeniami finansowymi lub niekontrolowanymi zakupami dokonywanymi przez dziecko;
  - czy aplikacja wymusza użycie jej w określonym momencie – może to być szkodliwe dla dziecka z powodu możliwości wywoływania poczucia straty, gdy np. użycie aplikacji w konkretnym momencie skutkuje otrzymaniem jakiegoś rodzaju „ bonusu”/” nagrody”, może to prowokować do nadmiernego skupiania się na aplikacji, kontrolowania kiedy, należy jej użyć, zbytniego angażowania się dziecka w daną aplikację;
- czy istnieje możliwość wprowadzenia ograniczenia czasowego dla korzystania z danej aplikacji.

Do wyboru aplikacji dla dzieci należy podejść świadomie, przede wszystkim zapoznając się z treściami w niej dostępnymi, z którymi będzie miało lub mogło mieć kontakt dziecko. Ważne jest również, aby mimo wszystko respektować ograniczenia wiekowe zawarte w regulaminie aplikacji, ponieważ zostały one umieszczone tam w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom. Jeżeli rodzic zgadza się na używanie aplikacji przez dziecko przeznaczonej dla dzieci starszych powinien uczestniczyć w tym, być przy dziecku obecny, zainstalować tę aplikację na swoim urządzeniu, które tylko czasowo będzie udostępniał dziecku. Wówczas ma szansę w pełni skontrolować to, co dziecko robi, ogląda, jak korzysta z danej aplikacji, która jest przeznaczona dla osób powyżej jego wieku.

Statystyki zespołu Dyżurnet.pl pokazują wzrost treści diagnozowanych jako materiały erotyczne samodzielnie wytworzone przez dzieci – porównując rok do roku, liczba incydentów, w których materiały zostały prawdopodobnie wytworzone przez osoby małoletnie wzrosła z 202 w roku 2019 do 355 w roku 2020, część z takich materiałów jest udostępnianych m.in. przez popularne wśród młodzieży aplikacje.

Warto pamiętać, iż wiele aplikacji przeznaczonych jest dla osób powyżej 13 rż., jeśli korzystają z nich młodsze dzieci za zgodą rodziców lub opiekunów, dorośli powinni mieć świadomość, jakie ewentualne zagrożenia kryją się za każdą z tych aplikacji. „Statystyki zespołu Dyżurnet.pl pokazują wzrost treści diagnozowanych jako materiały erotyczne samodzielnie wytworzone przez dzieci - porównując rok do roku, liczba incydentów, w których materiały zostały prawdopodobnie wytworzone przez osoby małoletnie wzrosła z 202 w roku 2019 do 355 w roku 2020, część z takich materiałów jest udostępnianych m.in. przez popularne aplikacje.” – czytamy w artykule.

To tylko jeden z aspektów, na który powinni zwrócić uwagę opiekunowie młodszych dzieci w kontekście aplikacji.

NIEBEZPIECZNE ZABAWKI DLA DZIECI

Dziwny stwór z jeszcze dziwniejszym uśmiechem podkreślonym czerwonym kolorem ust. Zdaniem niektórych nawet zabawny. O uroczym imieniu Huggy Wuggy. Ten uśmiechnięty miłośnik przytulania, to postać z gry survival horror (adresowanej dla osób powyżej 16 roku życia, choć dostęp do niej powinni mieć tylko dorośli), który przytula by zabijać, a czerwień na jego twarzy otaczająca liczne zęby jest symbolem krwi jego ofiar.

Pojawienie się tej maskotki w naszym przedszkolu skłoniło nas do zadania jednego pytania Państwa dzieciom, które wcześniej nie przyszłoby nam do głowy - czy wiedzą kim jest Huggy Wuggy. Tak liczne entuzjastyczne "tak" nas przeraziło. Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą - kontrolujmy dzieci w sieci. Robimy to, żeby uświadomić tych z Państwa, którzy nie mieli pojęcia z czym związana jest ta niepozorna maskotka, której popularność rośnie w zatrważającym tempie, tak jak nie miało o tym pojęcia wielu z nas. Robimy to, żeby poprosić o pomoc w zatrzymaniu tego bardzo niebezpiecznego trendu. Robimy to, żeby przypomnieć, że obecna technologia oprócz niesamowitych dobrodziejstw niesie za sobą ogromne zagrożenie. I to Państwo mogą ochronić przed nim swoje dzieci.

Huggy Wuggy jest grą na podstawie której powstało w internecie wiele agresywnych, przerażających treści. Państwa dzieci mogą trafić na nie bez żadnych trudności na ogólnodostępnym serwisie YouTube. Podobnie jak na kolejne wersje brutalnego serialu SQUID GAME z udziałem jednoroźców, czy nawet świnki Peppy... W którym postaci giną w brutalny sposób po przegranej w dziecięcej grze. A to tylko dwa najmodniejsze tytuły ostatnimi czasy w oceanie niewłaściwych treści w internecie.

Dzieci w wieku przedszkolnym absolutnie nie są na nie gotowe. Rozwijające się układy nerwowe, wciąż raczkująca teoria umysłu, początki rozumienia emocji, kształtowanie wrażliwości, empatii, wciąż zbyt niska umiejętność kontroli emocji i samoregulacji, postępująca nauka norm i zasad społecznych, w przypadku młodszych przedszkolaków nie odróżnianie jeszcze w pełni fikcji od świata realnego kontra normalizowanie brutalności, upowszechnianie przemocy, wzbudzanie strachu. Co małe dzieci mają zrobić z przesyleniem tak wieloma agresywnymi wzorcami zachowania na ekranie, kiedy ich rozwój polega na naśladowaniu i eksperymentowaniu i w ten sposób zdobywają nowe umiejętności? Jak mają sobie poradzić z tak dużym przeładowaniem lękiem po obejrzeniu

morderczych scen podrasowanych zatrważającą muzyką, kiedy wciąż uczą się radzić z emocjami wywołanymi porażką w grze z rówieśnikiem?

Kontrolujmy treści, które docierają do naszych dzieci.
Pozwólmy im się prawidłowo rozwijać.

Nie niszczy ich świata. Chrońmy je przed tym przed czym chronić możemy, dopóki nie będą w stanie ochronić się sami.

Bibliografia:

1. <https://www.facebook.com/258020780917890/posts/5022073864512534>
2. <https://www.nask.pl/pl/aktualnosci/4256,Bezpieczne-wakacje-w-sieci-jak-chronic-dzieci-online.html>
3. <https://dyzurnet.pl/aktualnosci/wpis/na-co-powinni-zwracac-uwage-rodzice-w-kontekście-aplikacji-uzywanych-przez-dzieci>